

5518
117
D. D.
DISSERTATIO ACADEMICA,
SISTENS

INEBRIANTIA,

QVAM

CONSENS. EXPERIENT. FACULT. MEDICÆ
IN ILLUSTR. LYCEO UPSALIENSI,

PRÆSIDE

VIRO NOBILISSIMO ATQVE EXPERIENTISSIMO,

Dn. Doct. CAROLO
LINNÆO,

EQVITE AURATO DE STELLA POLARI,

S:Æ R:Æ M:TIS ARCHIATRO,

MEDIC. ET BOTAN. PROFESSORE REG. ET ORD.

ACAD. SCIENT. UPSAL. HOLM. PETROPOL. BEROL.

IMP. NAT. CUR. LONDIN. MONSPEL. TOLOS.

ET FLORENT. SOCIO.

PUBLICO EXAMINI DEFERT

OLAVUS REINH. ALANDER,
WESTMANNUS.

IN AUDITORIO CAROL. MAJ.

AD DIEM

ANNI MDCCLXI.

H. A. M. S.

UPSALIÆ.

A
MONSIEUR

MARTIN
LOUIS
ORNSCHOLD,

LIEUTENANT d'Infanterie, SEIGNEUR des
forges de Carmansbo & des terres d'Eknó.

MONSIEUR,

Après avoir honoré de Vos bonnes
graces, depuis si long tems, celui
à qui je dois la vie, Vous trouverez, j'
espere, tout naturel, que la confiance en
Votre

Votre bonté; aussi bien que le respect qui en est inseparable, passe de Pere au fils. Dans cette douce pensée, Monsieur, je ne saurois craindre de Vous deplaire, en mettant Votre Nom à la tête de ces feuilles, les premices de mes études academiques. Permettez qu'elles marquent, à quiconque les veut du moins regarder, les respectueux sentimens de mon cocur, & le parfait devouement, avec le quel je ferai toute ma vie

MONSIEUR

*Votre tr's humble & tr's
obeissant serviteur,*
OLAVE R. ALANDER.

BRUKS-PATRON vid Persbo och Prästhyttæ
Bruk,

Herr **PETTER ECKMAN**,

HANDELSMANNEN i Stockholm,

Herr **ISAAC WESTBERG**,

TULLFÖRVALTAREN vid stora Sjötullen
i Stockholm,

Herr **PETTER TÖRNGREN**,

SKIEPS CLA

Herr **PETTER**

MINE GUNSTIGE HERRAR

Med desto större fog har jag låtit teckna Edra
ta mitt lilla Academiska arbete, som J al-
hets prof emot mig alt ifrån de spådaſte åren
räknas eller nog värdigt omtalas. Uptagen der-
tålk af min årkånſlo-fulla välmening och en för-
alt framgent innesluter ſig i Eder vanliga gunſt-
nen för Edert väl upfånnda trogna ſuckar, under
leſva

MINE GUNSTIGE HERRARS

Edmiuke
OLOF REINH.

KYRKIOHERDEN
Herr Mag. OLOF ECKMAN,

HANDELSMANNEN i Stockholm,
Herr PETTER REINKE,

RÅDMANNEN i Köping,
Herr ISAAC ECKMAN,

RERAREN,
ALANDER,

MORBRÓDER OCH FARBRÓDER.

vårda namn, Mine Gunstige Herrar, framför det-
tid tagit en öm dehl i min vålgång. Edra Huld-
åro flera och större, än at de kunde af mig up-
före, Gunstige Herrar, detta endast såsom en
såkran om min beståndiga undergifvenhet; som
Jag skal emedlertid aldrig tröttna att til Försy-
dett jag har den Åran att med vördnad fram-

MORBRÓDERS OCH FARBRÓDERS

Tjenare
ALANDER.

Då. Förstlingen. Frambäres.

För. Min. Fader.

Rådmannen. I. Köping.

Herr. MARTIN. ALANDER.

Tolke. Skrift. Denna.

Min. Tacksamhet.

Mot. Bästa. Vålgörare.

Min. Önskan.

Om. Lif. Och. Vålsignelse.

Min. Föresats.

At. I. Vårket. Vara.

Des. Lydigste. Son.

D. D.

Corpus humanum duabus constat partibus, ex *systemate* nervoso, cerebro nempe cum medulla oblongata & nervis, atque ex partibus *solidis* fibrosis & *fluidis* in his contentis. Fluida & solida hæc illis nutrimenta præbent illæ vero his vigorem, motum & actionem subministrant. *Ingerenda* pro suis quodque qualitatibus in utrasque agunt, atque ut animalia selectum faciant ingerendorum, ad ipsum aditum collocata sunt organa gustus & olfactus, quibus sapida & odorata sollicitè discernant. *Sapida* agunt in fluida & solida eaque variant, non vero *systema* cerebri. *Odorata* volatilia agunt in cerebrum, sed solida & fluida, ceteris paribus, non mutant, nisi mediate ciendo motum in *systemate* nerveo. Mirum Naturæ est phenomenon, quod, ubi Dulcia aut Acrida, Acida aut Amara, Viscosa aut Salsa, Pingvia aut Stiptica, Aquosa aut Sicca ingerimus, ne minima quidem in cogitationibus nostris oriatur variatio; ubi vero volatilia:
fra-

Fragrantia aut Tetra aut spirituosa adsumimus, de omnibus fere aliter, quam antea, judicamus. Posterior hæc actio valde nobis obscura est & explicatu difficilis, quum Physiologi nondum satis explanate definire valuerint actiones systematis nervosi; si vero a posteriore procedimus & effectus inebriantium experientia duce examinamus, phænomena deprehendimus maxime admiranda.

§. I.

Inebriantia vulgo dicuntur ea, quæ ita agunt in systema nervosum, ut hoc non tantum in actione Motus, sed etiam in actione Sentiendi varietur. Quæ hoc efficiunt, particulæ sunt subtilissimæ & levissimæ, utpote quæ ex vegetabilibus quasi per halitum adscendant, vel arte chymica fermentando maxime subtilisatæ sunt & spirituosæ vocantur. Quomodo hæc nervos adficiant & excitent quotidiana ostendit experientia in iis, qui deliquio correpti mortuis jacent similes, sed admoto naribus spiritu salis amoniaci vel aceto aut vino, vel etiam plantis fragrantibus, ab orci faucibus quasi revocantur, dum nudi in sinu frontis nervi a spirituosis vivificantur & exstimulantur. Pari modo ubi pars aliqua corporis contusa, sugillata aut inflammata est, resolventia adplicant Chirurgi, quæ spirituosæ sunt aut fragrantia volatilia, quæ suo halitu corpus intrant, nervisque semimortuis vitam inflant, quo fit, ut actio vitæ in ea parte sanitatem restituat; contra, si quis vehementi dolore aut constanti pervigilio laborat, Medici tetra propinant, ut
papa-

papaverina, vel ea etiam externe adplicant, ut Anethum, Crocum, Myristicam, ad producendum somnum.

§. II.

Verum latior se heic aperit campus, quam ut eidem emetienda par forem, si exempla, quæ excogitari possunt, omnia secutus, cunctos ejus recessus lustrare vellem. Suffecerit mihi in præsentibus paucis considerare effectum mirabilem, quem producunt inebriantia proprie sic dicta. Nullæ fere nationes destituuntur inebriantibus, quibus lassati, enervati, tristes, remissiores animum solari corpusque reficere solent. Hæc vires tum corporis, tum animi cito reparant, id quod tardius & nec sine ambagibus esculenta efficiunt & ne sic quidem adeo sufficienter. Quamprimum enim inebriantium aliquod sumitur illico vires auferunt, cor pulsat alacrius, lassitudo perit, corpus incalcescit, animus fit lætior & ad res gerendas promptior.

§. III.

Nos Europæi diæteticè potissimum utimur inebriantibus fermentatis, ut Cerevisia, Vino & Spiritibus destillatis, ubi pharmaco ejusmodi gratum conciliare saporem studemus. Aliæ autem gentes, imprimis orientales, inebriantibus maxime deditæ, vehiculum minus curant.

NATIVA inebriantia plurima quidem cognita sunt, sed plura tamen adhuc ignota, quæ in plerisque plantis retris inveniuntur.

a) *OPIUM* est succus lacteus, a sole inspissatus, ex

B

saucia.

sauciatis immaturis capsulis *Papaveris somniferi*, quo propter opio conferuntur agri in regno Turcico & vicinis terris. Turcæ olim hoc magis quam hodie abui sunt, qui id a grano ad drachmam usque sumunt, prout longiori usu in consuetudinem cessit naturalem. Hoc pellit curas, mœstitiã & periculorum metum, excitat hilaritatem, risum, oblivionem, stultitiã, furorem, quam ob rem etiam Imperatores eorum sæpe militibus in aciem educendis, drachmam opii viritum præbent, ut hostem imperterriti adgrediantur. Justo autem major dosis si accipiatur, pupillæ dilationem, ruborem faciei, balbutiẽ, singultum, maxillæ relaxationem & alia ejusmodi mala gignit. Qui Pharmacopœi hoc heroico diu abusi sunt, hebetes inde fiunt, incurii, stupidi, elingues, macilenti, melancholici, tremuli præcoci senectute; sed rationi convenienter usurpatum heroicum est medicamentum & diæteticè recreat validius, quam ullum aliud huc usque cognitum, nec alio pharmaco perfectiorem pacem umquam expertus est *Jones de opio*.

b) PEGANUM *Harmala*, cujus semina in foris venalia assumunt Turcæ, inebriant, Auctore Bellonio in itinerario, qui refert Imperatorem Solimannum vesci semine solitum (Teste Jovio), ignorans quale esset, quod voluptatem adferret rerumque molestarum memoriam tolleret. Ex hoc semine forte Bolus erat, quem Kæmpherus apud Persas in convivio assumpsit, unde gaudio inexplebili, quali antea nunquam, implebatur, inde amplexus,

plexus, risus, jocusque &c. at finita cœna, dum adscendisset equum, virtus aliam ideam ipsius cerebro implantabat, haud aliter ac si Pegaso insidens volitasset per nubes & coloratissimos Iridis arcus, ac si cum Diis cœnasset; crastino die oblius gestorum omnium.

c) *MASLAC Turcarum seu Bangve Persarum* conficitur ex *Canabis fativæ* maris polline cribrato & cum sputo in trochiscos redacto, vel sequenti modo: Rec. Foliorum Cannabis contus. M. ij, affunde aquam frigidam in vase clauso, exprime parum, iteretur, nova aqua adjiciatur, pulvis lavatus effundatur in vas testaceum non crustatum, agitetur pistillo paulatim affundendo aquam recentem continuo rotando; hic liquor filtretur per linteum & fervetur colatus virescens. Hic ad libr. ß propinatus facit hilaritatem cum temulentia.

d) *BANGVE Indorum ex Hibisci Sabdariffæ*, (teste Hermanno in Mater. Medic.) foliis pari fere methodo conficitur, vel etiam folia hujus in pulverem teruntur, qui elixatur cum *Oryza* & butyro in eundem finem.

e) *DATURÆ* seminibus multum Turcæ abutuntur, cujus plures sunt species, quæ ad effectum variant, & certo modo propinata eam adferunt sumentibus stupiditatem, ut ad scelera quæ patrantur, animum non attendant, nec, sobrii facti, eorum recordari queant, & quamvis fur, domino spectante impudenti rapina peram spoliaret, is tamen hoc veneno inebriatus

injustum hoc esse non intelligat, nec postmodum in hujus rei memoriam in animum revocet, & adulteri ipsi spectantibus maritis, thalamum fœdare audeant, ab ira illorum pariter ac memoria securi. Meretricem fuisse ferunt, quæ seminis hujus infuso nobiliores intoxicaverit puellas & salaces admiserit juvenes, unde secuta conceptio virginibus plane ignoratis, anicula vero, re comperta; vivi comburio justas dedit pœnas.

f) **PINANG** *Indorum* Masticatorium familiare conficitur ex foliis *Piperis* in cucullum convolutis, quibus inditur nucis *Arecæ* immaturæ lamella cum momento *Calcis vivæ*; hoc Masticatum prolicet salivam, corroborat gingivas, tingit dentes rubros, os grato halitu commendat; immatura nux *Arecæ* cerebrum leviter inebriat.

g) **HYOSCYAMI nigri** radices sæpe verno tempore inter pastinacas lectæ atque comestæ homines ebrios, stultos, furiosos, diverso modo, pro cujusque indole, fecerunt.

h) **HYOSCYAMUS Physaloides**, qui crescit in Asia orienti, misceri poterit potione quacunque, & qui hujus infusum biberunt, temere effutire dicuntur, quod quisvis eos interrogaverit, etiam si maxime id arcanum foret, ex relatis auctoris Heintzellmanni.

i) **Bella Donna**, *Atropæ* species virosa, elusit multoties pueros *Baccarum avararum*, qui comestis fructibus furibundi, tanquam ab *Actææ* baccis, insonaverunt.

k) **MIL**

k) MILLEFOLIUM cum Humulo cerevisiæ injectum, reddit cerevisiam inebriantem & potatores fere insanos. *Flor. Svec. 2. n. 770.*

l) SCLAREA & MELISSA in eundem effectum cerevisiæ infunditur a Germanis & Anglis.

m) CROCI vis latificandi & risus assiduos citendi antiquissima est & nobilissima, etiam ex observationibus recentiorum.

n) LOLIUM *annuum*, Hordeo immixtum pro cerevisia confiscenda, potatores scotomos, stultos & temulentos reddit.

o) TABACUM ab insuetis in fumo haustum vertiginem, temulentiam aliaque incommoda affert, ut vulgo notissimum.

p) BARBI *Cyprini* ova comesta facere temulentiam, nec non titubationes, testantur auctores, sed cum hæc nobis peregrina ea missa facimus.

§. IV.

ARTIFICIALIA inebriantia sunt spiritus quicumque, fermentando producti ex plantis, alioquin minime inebriantibus.

q) CEREVISIA quævis ex Hordeo aut Tritico, similibusque seminibus cocta & fermentata frequens est Europæis.

r) VINUM est succus e baccis Vitis aut aliis quibuscunque fructibus carnosissimis expressus & fermentatus; huc pertinet etiam CEDRA e Malo, Pyro, Pruno, Sorbo, Cratægo, Oxyacantha, Myrto, Corno, Moro, Punica, Ficu, Rhamno, Loto, Ceratonia, Anacardio &c. LACRYMÆ Betulæ, Palmæ &c. fermentatæ.

s) SPIRITUS destillati ex fructibus, imprimis e plantis odoriferis, prævia semper fermentatione.

§. V.

Actio ejusmodi spirituosorum tam admiranda est, quam eximia, id enim efficiunt, quod aliud quodcumque efficere nequit: recte vero si adhibita fuerint, nihil quidquam illis comparari potest; hinc *Poëtae* etiam mystice eadem descripserunt.

NECTAR Deorum potus caute bibendus est, ubi horripilationes, lassitudines, tremores, immo curas, melancholiam, mœsticiam fugat; auget appetitum, digestionem, circulationem, somnum, calorem, colorem, hilaritatem, ingenium; intemperantius vero si bibatur, muscoli non auscultant, sed vacillant & tremunt; risus copiosus; objecta duplicantur, loco non suo sistuntur, longius seu propius justo locantur; modum omnem si transiias, importabit stultitiam, balbutiem, singultum, vomitum, sopores, apoplexiam, donec membra, loquela, actiones humanæ cessant & læsiones gravissimæ non sentiuntur.

NEPENTHES nobile, oblivionem tristitiæ veniamque adferens. Plin. hist. mund. XXV: II. potus fuit veteribus ejusdem naturæ cum nostris inebriantibus, & aliquod forte eorum. Cum Regina Helena, amisso regno, conjugē, liberis bonisque omnibus, ad Regem Ægypti *Protheum* pedibus veniret, seque omnium miserrimam esse quereretur, nec solatium admitteret ullum, corpus ejus balnari aqua lavandum curavit & nepenthes

thes non nihil ipsi propinavit, unde doloris illa oblivisci, fluxa & inania mundi contemnere, joculari & ridere cœpit. Homer. Odyss.

*Nepenthes statim injicit medicamen Jaccho,
Irae cunctorumque malorum obliviam ducens.
Hoc si quis mixtum Cyatho persumserit, ille.
Luce ista nunquam lacrymas effundat abortas,
Non si vel facto genitor decedat uterque
Nec fratrem natumque vigentis cuspidi ferre
Ante oculos si transfigat truculentior hostis.*

MEDEA Æsonem, senio confectum, hoc forte, nec alio, usa medicamento ad juvenile revocavit robur.

CIRCE, quæ socios Ulyssis mutavit in sues & alia bruta, describitur a Poëtis ad pingendam ebrietatem in gente medicatis poculis non adsveta, qua capti brutorum instar sordide agebant, de itinere perficiendo parum solliciti. Ulysses autem Allio sive Mercurii Moly præmunitus inebriationem vitavit.

§. VI.

METEMPSYCHOSIN seu transmigrationem animarum credebant Pythagorei, atque etiamnum credunt, qua statuitur animam, corpore egressam humano, aliud intrare animal, eo momento natum, atque tandem post varias migrationis vices in hominem redire, unde quoque summa cavent religione, ne vel ab ipsis vel ab aliis, ullum animal, immo ne minutissimum quidem insectum, necetur, verentes ne forte parentum aut majorum anima
ibi

ibi jam suam habeat sedem. In hanc forte opinionem eo inducti sunt, quod cum aliis multis, illis, imprimis qui humanas pingunt formas, fingunt in humana facie expressam cerni posse alicujus bruti similitudinem velut leonis, tigridis, ursi, canis, accipitris &c. quæ theoria diu regnavit apud veteres *Physionomistas*, qui forte credebant, externum hunc oris habitum dependere ab anima, quæ ab animali ejusmodi transmigrasset in hominem.

ALCHYMISTÆ veteres *Panaceas* suas, senibus juventam reddituras, multum jactaverunt: si quid vero hujusce virtutis confici poterit, hujus id oportet esse generis. Et sane si efficere possumus, ut, reducto sene, limina sepulcri calcante, ad gradum juvenis, hic effectus persisteret, neque, ut vis hujus æque ac potus ipse, foret volatilis, scopum hunc effemus assecuti, quem sub hac saltem hypothese possibilem videmus; unde etiam concludimus, senectutem non tantum consistere in rigiditate solidorum, sed potius in laxitate & atonia systematis nervosi.

SCALA ÆTATIS VII constare statuitur gradibus:

<i>Senex</i>	frigidus,	tardus,	obliviosus,	abstemius,	tristis.
<i>Vir</i>	temperatus,	robustus,	sapiens,	moderatus,	tranquillus.
<i>Juvenis</i>	calens,	vigorosus,	ratiocinans,	potator,	hilaris.
<i>Adolescens</i>	transpirans,	agilis,	garrulus,	libidinosus,	jocans.
<i>Puer</i>	tepens,	cursitans,	memor,	famelicus,	ludens.
<i>Infans</i>	sudans,	labens,	balbutiens,	stultus,	mutabilis.
<i>Embryo</i>	balneans,	natans,	stupidus,	dormiens,	innocens.

Quod

Quod si seni dederis Medææ pharmacorum haustus aliquos, videbis eum per eosdem, quibus adscenderat gradus, retro ferri, donec in imo subsistens repuerascat.

§. VII.

Ut Physici veritates suas experimentis superstruunt, sic Medici quoque suis placitis experimenta & observationes substernunt. Ut igitur vivis coloribus depingatur miraculosus inebriantium effectus, lectores in theatrum ejusmodi deducere lubet, ubi suis oculis effectum videant. Itaque sequamini L. B., quæso me ad Sellam vinariam. Hæc extra portam offendo Senem optimum N. N., in amplexus ejus ruo, & quod me pridem prolixè exceperit, gratias ago, meque in eo esse significo, ut eum invisam. Rogo ergo, dignetur in domum proximum mecum intrare ut ibi sermones conferamus familiares. Is quærit, quænam sit domus: respondeo, *Bacchi templum* esse, quo ex suspensa constat hedera effigiem includente obesi *Bacchi* cornibus coronati, pedibus hircinis ocreati, dolioque insidentis vinario. Senex meus sinistrum claudens latus ægre sequitur me in secretum *Bacchi conclave*, ubi soli confidere possumus familiarissime confabulaturi.

Ingressus, senem fessum sedere jubeo, qui annis, curis, laboribus, morbisque confectus, nutante capite, tremulis manibus, langventè animo & stillante naso quiescit. Quæro quid novi ex *Africa* & relationibus publicis? respondet diu jam
C
esse,

esse, quum nullas legerit ejusmodi relationes, quod nihil nisi mala contineant, utpote horrendas bellorum procellas, vastationes terrarum, hominumque innocentium indignas neces.

a) Cellariam voco Medeam Nectareum liquorem poscens, quo Æsonem grandævum in juventutem restituit, unde suum cuique nostrum impleri jubeo poculum. Senex bibere abnuvit: sed doceo hoc nectar illa ætate ei non nocere, sed potius parce adhibitum cordiale esse præstantissimum, inque ejus sanitatem totum ebibo; ille demum post multas preces suum vicissim haurit. Octava vix horæ pars inter fabulandum effluxit, quum nasus, senis siccatur, caput & manus firmantur, animus exhilaratur & ruga senilis perit, paucis: de septima scala ætatis in *sextam* descendit, & de bello quod Europam jam miscet, loqui incipit, memorans quam optabile foret ut belligerantes nationes pacem facerent, quum bellum dudum & terras civibus & æraria opibus exhauserit, omniumque rerum pretia mirum in modum auxerit.

b) Rogo Medeam, ut pocula adhuc impleat suo nectare atque in uxoris ejus honorem meum ebibo Cyathum; primum renuit, dictitans unum hoc poculum sibi sufficere, nec consuevisse se plura bibere; sed precibus adactus, ut pro hoc saltem scypho gratias agat, iterum se pleno proluit poculo. Tum vero video genas senis palentes modico suffundi rubore, mentem & judicium firmari, corpus incallescere, animumque lata excitari alacritate.

te. Ambulat & differit de strenua Regis Boruffiæ fortitudine & Imperatoris Daunii lentis quidem, sed cautis molitionibus: addit hoc vinum esse admodum generosum & præstantius, quam quod in œnopolis vulgo vendi solet; jam enim ad *quintum* descendit gradum.

c) Medea tertium infundit poculum (ego meum jam & deinceps aqua impleri jubeo) senex se modici Bacchi munera transfilire dicit, sed raro vinum tam excellens sibi offerri, atque adeo parum interesse, plus an minus bibat. Fausta quævis familiæ ejus precamur, senex incalescit, lætatur, totius belli decursum & bellantium commoda edifferit, ambulat alacriter cumque ancilla jocatur; jam enim dudum in *quarto* est gradu.

Unum adhuc poculum bibimus in memoriam amicorum absentium, & fatetur senex vinum per aliquot annos sibi non tam sapidum fuisse, narrat fata suæ juventutis & lusus, qui placere quondam, loquitur indefinenter, sed non nisi de rebus ludicris & jocosis, ne momento quidem quiescit, & facies jam plane rubet, nam *tertium* in descensu jam attingit gradum.

d) Addit puella poculum quintum, in fausta rerum bonarum omnia exhauriendum; senex vero, hoc e potu sedere præoptat, titubat gressu, hæsitat sermone, cui jam ordo nullus, nam in *secundo* jam hæret gradu.

e) Ancilla poculum gratiarum agendarum adfert, quod statim ebibitur; senex pallefcit, mutus

sedet, dein supinus labitur, & quæ bibit, vomitu reddit, ut manibus sit domum portandus, caret enim sensu, voce, nec stare nec ulla ratione se regere ipse potest, quia jam *primum* tenet ætatis gradum.

Ulterius ad dexteram in vestibulo partem conversi, *Theatrum* Bacchi publicum ingrediamur, quomodo heic sacra ejus celebrentur visuri; sed audio extra fores boatu, hinnitu, strepitu. grunntu intus tecta personare. Furtim ergo & simultanter intremus & consistamus post aulæum, ne lacerantibus prædæ simus bestiis. Videmus heic omnes mensæ maximæ circumfidentes, a domina Circe, quæ in pavimento spatatur, in bruta esse commutatos, ut, præter figuram externam, vix humanæ naturæ pristinæ sit reliquum. Assident duo Musici ludentes: Alter Ovidius audit, canens:

*Vina parant animos, redduntque laboribus aptos,
Cura fugit multo diluiturque vino.*

*Tum veniunt risus tum pauper cornua sumit;
Tum dolor & cura rugaque frontis abit.*

Alter Horatius canit:

Tu semper reducis mentibus anxiiis

Viresque, & addis cornua pauperi.

Post te neque iratos trementi

Regum apices, neque militum arma.

Qui mensæ præsidet commutatum videtis in **EQUUM** ferocientem, qui elato collo & lato pectore ceteris præstare sibi videtur, vehementi cachinno hinnitum referens.

TAURUS alter truci vultu est, qui, demissa
coma, transversa tuetur, malumque obmurmurat.

SUS tertius est sine modo bibens, & quidquid
adponitur in se profuse ingurgitans.

CANIS evasit quartus in angulo sedens, im-
mundus vomitu se ac socios conspurcans.

GALLINACEUS factus est quintus, qui se
jactat & res suas gestas, suaque merita superbe &
sine fine decantat.

PSITTACUS garrulus est sextus, qui sine mora
interjecta, de se & aliis loquitur ignota pariter ac
cognita, etiam quæ sileri debent, incaute effutiens.

PHILOMELA septimus incestas Bacchi & Ve-
neris cantilenas modulatur & nullum sibi vocis sva-
vitate parem judicat.

CUCULUS illusorius octavus alios alto spernit
supercilio, ipsis licet ne hilum quidem prudentior.

FABANUS nonus est factus, huc illuc circum-
volitans omnium impetit nasos, omnes hunc pugnis
petunt, & e re est, ut quisque sibi caveat, ne vul-
neretur; modum enim impudentiæ nescit.

In **HIRCUM** commutatus est fetidum deci-
mus, cellariam insequens. Alios tædet recensere, ut-
pote qui tot diversa referant bruta, quot fere diver-
si sunt homines; mænas cellaria clamat interim &
urget, tempus esse, ut *sacramentum* dicant Bac-
cho in perpetuam hujus festi diei memoriam: hinc
omnes loco suo moti in genua se provolvunt, ipsa
argumentum Scyphi proponit, jubetque ut omnes
hi compotores & orgiorum socii, *fraternitatis no-*

mine & vinculo jungantur, qui vero, pergit,
a nobis dissentire audet is ad necem usque verbe-
rabitur, potantibus his illa canit:

Nox & amor vinumque nihil moderabile suadent.
Fabula finitur exodio, quod orgia Bacchi dicitur;
sunt enim, qui putent infra dignitatem esse frater-
ternitatis sacramento se Baccho obligare, in me-
moriā sordium perennem. Hinc extinguuntur
candelæ, prosternuntur mensæ, tolluntur fellæ,
franguntur fenestræ, omnes in unum coeunt, pul-
sant, lacerant, mordeant, conculcant se invicem,
vulnerantur corpora, scinduntur vestes, excitatur
clamor, execratio, lamentatio, livor, vulnera,
sanguis, vomitus; Demum omnes conjiciuntur fo-
ras, domum aut in carcerem per vim deportantur;
mane sequenti evigilant corpore vulnerato, facie
lacerata, vestibus vomitu conspurcatis, crumena
vacua, manibus tremulis, capite dolente, fauci-
bus aridis, corpore febricitante, animo melan-
cholico, tristi præteritorum memoria, jamque pla-
ne aliud cogitantes, quam proxima vespera.

§. VIII.

Systemate nervoso intelligimus Cerebrum cum
Medulla eorumque processus Nervos. Systemate
Nervoso differunt Animalia a vegetabilibus. Hæc
Animalia Sensu & Motu gaudent, quibus vegeta-
bilis destituuntur, ergo & hoc a systemate eorum
nervoso.

Inspida & sapida mere talia ut Dulcia s. A-
cria, Acida s. Amara, Viscosa s. Salsa, Pingvia s.
Stiptica

Stiptica ne quidquam mutant in sensibus & motu Animalium, at odorata, ut volatilia & Spirituosa, unica sunt, quæ hæc in Animalibus mutant, adeoque & in Systema nervosum agunt. Hæc Syncope correptos ex orci faucibus eripiunt, ut spiritus falis Amoniaci, Acetum, Vinum fragrantia; Tristes, Hilares, & Lætos faciunt, ut Crocus, Horminum, Melissa. Lasso refocillant eisque vires addant ut vina. Timidos audaces faciunt, Torpidosque excitant, rigidosque agiles reddunt ut Pocola. Frigidos calefaciunt pulsu citatiore, transpiratione reliquisque secretionibus auctis; immo stupidos & obliviosos memores & ingeniosos reddunt.

Senectutem a sola rigiditate solidorum derivant non pauci. At quum spirituosorum effectus reddit ætati amissam promptitudinem, hilaritatem, libidinem, memoriam &c. inde constat senium ejusque calamitates potius in systemate nervoso, quam in solidis quærendas.

Hæc ergo Medicamenta Diætetica ut refocillant corpus & animum, ita in his variæ nationes solatium non raro quæserunt. At vero ut horum natura volatilis est, ita & eorum effectus volatilis & momentaneus; quem Mercurium volatilem, si quis mortalium figere posset, crederet se merito verum lapidem Philosophorum veramque Panaceam detexisse; at frustra hoc in hunc usque diem quæserere mortales, & forte semper quærant.

Ut

Ut horum vis cogit magis vel minus systema nervosum ad contractilitatem, ita etiam cessante eorum effectu, reddit systema nervorum in posterum magis debile, veluti tendo nimis tensus dein laxior evadit; hinc qui ejusmodi heroicis sæpius abutuntur & procellis ebrietatis sese exposuerunt, tremuli & infirmi evadunt ante annos, ut quoties novo inebriantium non excitantur imbre, languent inde viscera debiliora, ut suas functiones non peragant nisi novo proluantur imbre, immo ad omnia obeunda munia inhabiles ipsi evadunt, atque ideo pharmacum hoc repetere coguntur, ut illis carere prorsus nequeant, quemadmodum refert *Boerhave* comment. 2. P. 137. *Qui poculis indulgent, his fatalis necessitas oritur ea repetendi. Non absque summa commiseratione vidi juvenem, qui mane expergesfactus erat pallidus, genis pendulis, manibus tremulis, contremiscebat palpitatione cordis, nullum fere membrum movere poterat, multo minus vestes induere nisi prius aliquot uncias spiritus sumeret; dum huic necessitati obluētaturus in syncopen incidebat, ut invitus cogeretur illo uti, donec in flore ætatis periit.*

Agunt adeoque hæc inebriantia uti ignis potentialis, qui ingradu 1. favet, 2. calefacit, 3. urit, 4. comburit. Vini Rhenani Cyathus merito cordiale heroicum audit, at Alcoholis seu spiritus ejus dephlegmati Cyathus lethale venenum & extemperaneum evadit. Hinc idem medicamentum ratione doseos roborat & debilitat, vigilias
exci-

excitat & somnum inducit, vitam excitat & suffocat, contrario effectu.

Abusus itaque horum deleterius est & præco-
cem senectutem adfert, ut raro videas eos, qui
spiritibus destilatis fortioribus abutuntur ad quin-
quaginta annos pertingere, plurimos vero debili-
ori ejusdem spiritus specie usos forte hanc anno-
rum superare metam.

§. IX.

*Qui fragilem longe cupimus perducere vitam,
Luxuria vite cur breviamus iter. OVENUS.*

Sed tædet atque etiam pudet considerantem
quam misera & detestabilis sit consuetudo rationa-
lis hominis, qui hunc liquorem ingurgitando amat
exuere nobilissimam conditionem humanam & in
Bruti speciem transmigrare, quare etiam Salvator
ipse Matth, XXI. *Attendite vobis ne graventur cor-
da vestra crapula & ebrietate. Et Salomon Prov.
XXIII. ubi vae? ubi dolor? ubi rixæ, ubi querela?
ubi sine caussa vulnera? ubi rubedo oculorum?
nempe illis, qui sectantur vinum & student calici-
bus epotandis. Ne intuearis vinum quando rubet,
cum splendet in vitro color ejus, ingreditur blan-
de, sed in novissimo mordet ut Dipsas & sicut Hæ-
morrhous venena fundit.*

Sed hoc argumentum e cathedra nostra ad
Theologorum remittimus, quamvis plures hujus
D ignis

ignis liquidi abusu, quam fati lege succubuerint;
in memoriam tantum revocantes verba *Alleni*.

*O beatam temperantiam, nunquam satis lau-
dandam, nunquam satis admirandam, primævæ
ætatis, quam fecisti decus & tutamen, tui ipsius
svadelam utique es, & pretium, lætis aliquando
Saturni temporibus visam, puris piisque animis
anni ævo cultam usque & colendam, tu recta tuos
ducis cultores ad longam, nec non jucundam sene-
ctutem; vultu placido juvenili & grato. Tu deni-
que tuis ipsius laudibus ornaris & amabilis ab ipsis
dicaris virtutem hanc videant contabescant-
que relicta.*

S. D. G.

